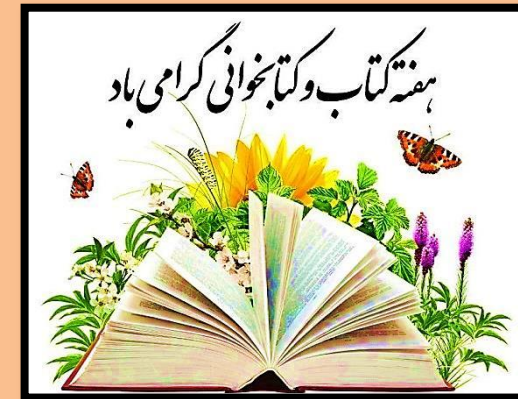

آن را که ز علم و دین چدایی نبود
بهتر ز کتاب، رهنمایی نبود
از بهر کسی که طالب علم بود
بهتر ز کتابخانه، چایی نبود

امام علی علیه السلام:

«هر که با کتاب آرامش یابد، هیچ آرامشی را
از دست نداده است.»

هفته کتاب و کتابخوانی

سال ۱۴۰۱

معاونت پژوهش

مدرسه علمیه حضرت فاطمه الزهراء

(سلام الله علیها)

آمل

مطالعه ثمربخش

مطالعه ثمربخش از دو عامل متاثر است: یکی
علاقه نسبت به مطلب خواندنی، دیگری کاربرد
ماهرانه فنون مطالعه. علاقه نسبت به مطلب
خواندنی، سبب می شود تا شخص به مطالعه
بیشتر پردازد؛ مطالعه بیشتر منجر به بهتر شدن
فنون مطالعه می شود؛ کاربرد فنون بهتر، مطالعه را
آسانتر، سریعتر و لذت بخش می سازد. در نتیجه
علاقه خواننده نسبت به مطالعه افزایش می یابد و
سبب می شود تا او به مطالعه بیشتر پردازد، از
خواندن مطالبی که باید بخواند دوری نکند و در
زمان کمتر مطالب بیشتری را بخواند.

اقسام روش های مطالعه

۱) خواندن اجمالی

صرف نظر از این که یک کتاب ۶۰۰ صفحه ای را
مطالعه می کنید یا یک فصل از یک کتاب یا یک
مقاله از یک روزنامه یا چند نامه یا تعدادی
یادداشت، هدف از خواندن اجمالی این است که
در یک زمان بسیار کوتاه از چند تانیه گرفته تا
چند دقیقه، یک آشنایی کلی با مطالب به دست
آورید. سرعت تقریبی خواندن اجمالی، ۱۰۰۰ تا
۴۰۰۰ کلمه در دقیقه است.

۲) تند خوانی

روش دید زدن، اساسی ترین فن تند خواندن
است. این فن عبارت است از مرور سریع مطالب.
آنرا می توان یک جریان موزون حرکت چشم و
ذهن از روی مطالب یا سطور دانست. هدف از
تند خواندن یا سریع خواندن یک کتاب، کسب
یک آشنایی کلی با مطالب، از طریق مرور کتاب
با یک سرعت فوق العاده زیاد است. سرعت
تقریبی تند خوانی، ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ کلمه در دقیقه
است.

۳) عبارت خواندنی

روش عبارت خوانی دارای دو سطح است: یکی
سطح مکانیکی و دیگری ادراکی. سطح مکانیکی
مربوط است به عادت دادن چشم برای حرکت
سریع از طریق توجه کردن به گروه کلمات. سطح
مکانیکی، مستلزم استفاده از میدان وسیعتر دید
خواننده است، آن طور که با نگاه کردن به سطور
متوجه مجموعه های بزرگتر و بیشتری از کلمات
و عبارات معنی دار بشود. هدف عبارت خوانی
افزایش سرعت مطالعه است. سرعت تقریبی
عبارت خوانی، بین ۳۰۰ تا ۱۰۰۰ کلمه در دقیقه
است.

۴) دقیق خوانی

فنون اساسی روش دقیق خوابی عبارتند از: سازمان دادن، حاشیه نویسی، علامت گذاری و خلاصه کردن. در سازمان دادن خواننده به دنبال سازمان فکری مولف می‌گردد و از رابطه بین مطالب آگاه می‌شود. با حاشیه‌نویسی و علامت گذاری، خواننده صفحات را علامت گذاری می‌کند تا ساختمان مطالب را روشنتر سازد. در خلاصه کردن خواننده مطالب را مرور می‌کند و درک خود را از مطلب، روشنتر و بهتر می‌سازد. هدف از دقیق خوانی، درک کامل مطالب خواننده شده و نگهداری آن‌ها به طریقی منظم و منطقی در حافظه است، به طریقی که یادآوری آنها برای استفاده‌های بعدی میسر می‌باشد. سرعت تقریبی دقیق خوانی، ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ کلمه در دقیقه است.

۵) خواندن تجسسی

سؤال کردن، به علاقه‌مندی خواننده به مطالب خواندنی و حفظ علاقه وی به هنگام مطالعه منجر می‌شود. آن نوع سؤال کردن که خواندن تجسسی نام دارد، مستلزم جریانی از سؤال کردن است، اما جریانی که از لحاظ کیفیت و جهت کنترل شده است. تجسس، یکی از مؤثرترین روش‌های

یادگیری است که از طریق آن می‌توان حجم بزرگی از مطالب علمی را به طریق درست در حافظه ذخیره کرد و به موقع مناسب از آن استفاده نمود. بنابراین هدف خواندن تجسسی، افزایش دامنه تمرکز حواس و درک عمیق‌تر معانی است.

۶) خواندن انتقادی

در خواندن انتقادی، خواننده از طریق سؤال کردن، استنباط کردن، ربط دادن و ارزشیابی کردن، به درک مطالب و قضاوت درباره ارزش مطالب می‌پردازد. فایده خواندن انتقادی این است که خواننده به یک قضاوت مستدل و درک کامل از راه درگیری عمیق با مطالب نایل می‌آید. این کار، توانایی تشخیص و ارزش نهادن به زیبایی، نظم و حقیقت یا هر چه که تعالی را در بر می‌گیرد، ایجاد می‌کند. سرعت تقریبی خواندن انتقادی، ۵۰ تا ۶۰۰ کلمه در دقیقه است.

۷) خواندن برای درک زیبایی

روش خواندن برای درک زیبایی، مبتنی است بر درک معانی عمیق اشعار، داستان‌های کوتاه و سایر نوشته‌های ادبی. در این روش مطالعه، برخلاف روش‌های مناسب برای نوشته‌های علمی، زیاد به دنبال مطالب دقیق و صریح نباشید.

در اینجا، در پی کلمات، اندیشه‌ها، و تصوراتی باشید که بتوانند برای شما تداعی‌هایی را زنده کنند که معانی عمیق مطالب را به شما نشان دهند. هدف از خواندن برای درک زیبایی، افزایش آگاهی و لذت بردن از کارهای هنری است. سرعت تقریبی آن از چند دقیقه برای یک کلمه تا ۴۰۰ تا ۵۰۰ کلمه در دقیقه است.^۱

شرایط مطلوب مطالعه

۱) سلامت جسمی و روحی

تغذیه، بهداشت، ورزش، استراحت، انگیزه

۲) مکان مناسب

جای مشخص، ساکت، آرام و مطبوع، دمای ۱۸ تا ۲۴ درجه، وجود نور کافی

۳) زمان مناسب

تمایل داشتن، آرامش داشتن، انتخاب ساعت معین

۴) امکانات و تجهیزات

منابع، میز و صندلی، لوازم التحریر و ....

۵) تمرکز حواس

توانایی ثابت نگه داشتن توجه، دقت روی موضوع و مانع شدن از عوامل انحرافی خارج از موضوع^۲

^۱ - جزوه روش مطالعه مرکز مدیریت

^۲ - جزوه سخنرانی دکتر مهدی تقی پور در گردهمایی کتابداران سال